

BIZTONSÁGI ADATLAP

A (EU) 2015/830 rendeletnek megfelelően

KIBOCSÁTÁSI DÁTUM: 31.03.2017
FELÜLVIZSGÁLAT DÁTUMA: 12.04.2017
FELVÁLTJA EZT: 31.03.2017
VERZIÓ: 1.1

1. 1. SZAKASZ: Az anyag/keverék és a vállalat/vállalkozás azonosítása

1.1. Termékazonosító

Kereskedelmi megnevezés	Waeco Daphne Hermetic Oil PS-F, Waeco Daphne Hermetic Oil PR
Termékkód	Adatok nem állnak rendelkezésre.
SDS Szám	206
Termék felhasználása	Ipari felhasználás

1.2. Az anyag vagy keverék megfelelő azonosított felhasználásai, illetve ellenjavallt felhasználásai

Megfelelő azonosított felhasználások	Kompresszorolaj légkondicionáló berendezésekhez
Ellenjavallt felhasználások	Nem ismert

1.3. A biztonsági adatlap szállítójának adatai

Beszállító	Forgalmazó
DOMETIC WAECO INTERNATIONAL GMBH Hollefeldstraße 63 D-48282 Emsdetten Tel +49 (0) 2572 879-0 Fax +49 (0) 2572 879-300 Mail info@dometric-waeco.de	DOMETIC ZRT. SALES OFFICE H-1147 Budapest Kerékgyártó u. 5. Tel +36 1 468 4400 Fax +36 1 468 4401 Mail budapest@dometric.hu

1.4. Sürgősségi telefonszám

+49 (172) 3180-285 (Mo- Fr. 08:00 - 18:00 CET)
+36 80 20 11 99 (Egészségügyi Toxikológiai Tájékoztató Szolgálat, 1097, Budapest, Nagyvárad, Díjmentesen hívható zöld telefonszám)

2. 2. SZAKASZ: A veszély azonosítása

2.1. Az anyag vagy keverék osztályozása

Osztályozás a 1272/2008/EK rendelet szerint

Környezeti veszélyek	Hosszú távú vízi toxicitási veszély Kategória 3	H412	Ártalmas a vízi élővilágra, hosszan tartó károsodást okoz.
----------------------	--	------	--

2.2. Címkézési elemek

Címkézés a 1272/2008/EK rendelet szerint

Veszélyt jelző piktogramok

Figyelmeztetés Nincs

Figyelmeztető mondatok

H412 Ártalmas a vízi élővilágra, hosszan tartó károsodást okoz.

Óvintézkedésre vonatkozó mondatok

Prevenció

P273 Kerülni kell az anyagnak a környezetbe való kijutását.

Kiegészítő veszélyességi információ

EUH208 7-Oxabicyclo[4.1.0]heptane-3-carboxylic acid, 7-oxabicyclo[4.1.0]hept-3-ylmethyl

2.3. Egyéb veszélyek

Ez az anyag/keverék nem elégti ki a REACH-rendelet XIII. mellékletének PBT-kritériumait.

Ez az anyag/keverék nem elégti ki a REACH-rendelet XIII. mellékletének vPvB-kritériumait.

3. 3. SZAKASZ: Összetétel/összeteveőkre vonatkozó információk**3.2. Keverékek**

Kémiai név	CAS- sz. EK- sz. Index- sz RRN	%	Osztályozás a 1272/2008/EK rendelet szerint	Megjegyzések:
Tris(methylphenyl) phosphate	1330-78-5 215-548-8	1 - < 1,5	Repr. 2, H361 Aquatic Acute 1, H400 Aquatic Chronic 1, H410	
7- Oxabicyclo[4.1.0]heptane- 3-carboxylic acid, 7- oxabicyclo[4.1.0]hept-3- ylmethyl ester	2386-87-0 219-207-4	0,1 - < 1	Skin Sens. 1, H317	
2,6-di-tert-butyl-p-cresol	128-37-0 204-881-4	0,1 - < 1	Aquatic Acute 1, H400 Aquatic Chronic 1, H410	

A H-mondatok teljes szövegét lásd a 16. szakaszban

4. 4. SZAKASZ: Elsősegély-nyújtási intézkedések**4.1. Az elsősegély-nyújtási intézkedések ismertetése****Általános információk**

Biztosítani kell, hogy az egészségügyi személyzet tisztában legyen azzal, hogy milyen anyag(ok)ról van szó, és megtegye a saját maguk védelméhez szükséges védintézkedéseket.

Belégzés

Az érintett személyt friss levegőre kell vinni, és olyan nyugalmi testhelyzetbe kell helyezni, hogy könnyen tudjon lélegezni. A tünetek jelentkezése vagy megmaradása esetén hívjon orvost.

Bőrrel való érintkezés

Óvatosan lemosás bő szappanos vízzel. Bőrirritáció esetén: orvosi ellátást kell kérni.

Szemmel való érintkezés

Azonnal öblítse le bő vízzel. Forduljon orvoshoz, ha a fájdalom, pislogás vagy pirosság fennmarad.

Lenyelés

Alaposan öblítse ki a száját. Amennyiben tünetek jelentkeznek, forduljon orvoshoz.

4.2. A legfontosabb – akut és késleltetett – tünetek és hatások**Tünetek/hatások**

Allergiás bőrreakciót válthat ki.

4.3. A szükséges azonnali orvosi ellátás és különleges ellátás jelzése

Tüneti kezelés.

5. 5. SZAKASZ: Tűzvédelmi intézkedések**5.1. Oltóanyag****A megfelelő oltóanyag**

Száraz vegyi por, CO₂, vízpermet vagy hagyományos oltóhab.

Nem megfelelő oltóanyag

Ne használjon vízsugarat tuzoltásra, mivel ez terjeszti a tüzet.

5.2. Az anyagból vagy a keverékből származó különleges veszélyek**Tűzveszély**

Égés alatt egészségre veszélyes gázok keletkezhetnek.

5.3. Tűzoltóknak szóló javaslat

Tűz elleni elővigyázatossági intézkedések	Tűz esetén önálló légzőkészüléket és teljes védelmet biztosító ruházatot kell viselni.
Oltási szabály	Távolítsa el a tárolóedényeket az égő területről, ha az személyi épség veszélyeztetése nélkül megtehető.
Egyéb információk	Használjanak szabványos tűzoltási eljárásokat és mérlegeljék az egyéb involvált anyagok okozta veszélyeket.

6. 6. SZAKASZ: Intézkedések véletlenszerű expozíciónál

6.1. Személyi óvintézkedések, egyéni védőeszközök és vészhelyzeti eljárások

Nem sürgősségi ellátó személyzet esetében

Vészhelyzeti tervek	A mentésben nem érintett embereket távol kell tartani. A kifolyástól/lyuktól az embereket széliránnyal szemben el kell távolítani. A takarításkor viseljen megfelelő védőfelszerelést és védőruhát!. Ha jelentős mennyiségű elfolyást nem lehet visszatartani, a helyi hatóságokat értesíteni kell. A személyes védelemmel kapcsolatban lásd a 8. pontot.
----------------------------	---

A sürgősségi ellátók esetében

Védőfelszerelés	Használja az ajánlott egyéni védőeszközt.
Vészhelyzeti tervek	A mentésben nem érintett embereket távol kell tartani. A személyes védelemmel kapcsolatban lásd a 8. pontot.

6.2. Környezetvédelmi óvintézkedések

Kerülni kell az anyagnak a környezetbe való kijutását. Értesítse az illetékes döntéshozó vagy felügyelő személyzet valamennyi környezeti kibocsátásokról. Ha biztonságosan meg lehet valósítani, akkor a további szivárgást vagy elfolyást meg kell akadályozni. Kerülje a csatornába, folyóvizekbe vagy talajba való ürítést.

6.3. A területi elhatárolás és a szennyezésmentesítés módszerei és anyagai

Tisztítási eljárás	Nagyfokú kiömlések: Zárja el az anyag áramlását, ha ez kockázat nélkül megtehető!. Ahol lehetséges, ott a kiömlött anyagot gáttal vegye körül és tegye tartályokba. Itassa fel vermikulittal, száraz homokkal vagy földdel és tegye tartályokba. A termék visszanyerése után, öblítsék le a területet. Kis mennyiségű kiömlés: A kiömlött folyadékot nedvszívó anyaggal itassa fel. Alaposan tisztítsa le a felületet a maradék szennyeződés eltávolítására. A kifolyt anyagot sosem szabad újrafelhasználás céljából az eredeti tartályba visszatenni.
Egyéb információk	A termék vízzel nem keveredik és a víz felszínén terjed. Kerüljék el bejutást folyóvizekbe, csatornába, pincékbe vagy zárt területekre.

6.4. Hivatkozás más szakaszokra

További információkért lásd a 8. szakaszt: "Az expozíció ellenőrzése/egyéni védelem". A maradványok ártalmatlanításával kapcsolatban olvassa el a 13. szakaszt: "Ártalmatlanítási szempontok".

7. 7. SZAKASZ: Kezelés és tárolás

7.1. A biztonságos kezelésre irányuló óvintézkedések

A biztonságos kezelésre irányuló óvintézkedések	Biztosítson megfelelő szellőzést a munkaterületen a gőzök kialakulásának megelőzése érdekében. Kerülni kell a bőrrel való érintkezést és a szembe jutást. Kövesse a jó ipari tisztasági gyakorlatot.
--	--

7.2. A biztonságos tárolás feltételei, az esetleges összeférhetlenséggel együtt

Tárolási feltételek	Tárolja száraz, hűvös és nagyon jól szellőző helyen. Tárolja az eredeti, szorosan lezárt tartályban. Tárolja távol összeegyeztethetetlen anyagoktól (lásd az MSDS 10 fejezetét).
----------------------------	--

- 7.3. **Meghatározott végfelhasználás (végfelhasználások)** Kiegészítő információ nem áll rendelkezésre.

8. 8. SZAKASZ: Az expozíció ellenőrzése/egyéni védelem

8.1. Ellenőrzési paraméterek

Nem tartalmaz olyan anyagokat, amelyekre munkahelyi expozíciós határértéket szabtak meg.

DNEL: származtatott hatásmentes szint

Adatok nem állnak rendelkezésre.

PNEC becsült hatásmentes koncentráció

Adatok nem állnak rendelkezésre.

8.2. Az expozíció ellenőrzése

Megfelelő műszaki ellenőrzés

Jó általános szellőztetést kell alkalmazni (jellegzetesen 10 légcseré óránként). A szellőztetés sebességét a körülmények függvényében kell meghatározni. Ha alkalmazható, a zárt folyamatokat, helyi elszívásos szellőztetést vagy egyéb műszaki megoldásokat, hogy a szálló por szintjét az ajánlott kitévelési határ alatt tartsák. Ha nincsenek megállapított expozíciós határértékek, őrizték a levegőben szálló anyagot elfogadható szinten

Védőruházat készítésére alkalmas anyagok

Megfelelő védőruházatot kell viselni

Egyéni védelmi intézkedések, például egyéni védőfelszerelések használata (PPE)

Szemvédelem

Fröccsenés ellen védő szemüveg vagy arcvédő

A bőr védelme

Kézvédelem

Nitril kesztyű ajánlott

Anyag

Permeáció

Vastagság (mm)

Megjegyzések

Nitrilkaucsuk (NBR)

> 0.3 mm

EN 374

Egyéb megelőző intézkedések

Ügyeljenek a személyi higiéniára, mossanak kezet az anyag használata után és étkezés, ivás és/vagy dohányzás előtt. A ruházatot és a védőeszközöket rendszeresen tisztítsák.

Légutak védelme

Általában nem szükséges. Ha a szellőzés elégtelen, megfelelő légzőkészüléket kell használni

Védelem hőmérsékleti veszélyek ellen

Ha szükséges, viseljen megfelelő hőálló védőruházatot.

Környezeti expozíció-ellenőrzések

Értesítse az illetékes döntéshozó vagy felügyelő személyzet valamennyi környezeti kibocsátásokról.

9. 9. SZAKASZ: Fizikai és kémiai tulajdonságok

9.1. Az alapvető fizikai és kémiai tulajdonságokra vonatkozó információk

Halmazállapot

Folyékony

Szín

világos sárga.

Szag

jellegzetes.

Szagküszöbérték

Adatok nem állnak rendelkezésre.

pH-érték

Adatok nem állnak rendelkezésre.

Relatív párolgási ráta (butil-acetát=1)

Adatok nem állnak rendelkezésre.

Olvadáspont

Adatok nem állnak rendelkezésre.

Fagyáspont

Adatok nem állnak rendelkezésre.

Forrásponttartomány

Adatok nem állnak rendelkezésre.

Lobbanáspont

200 - 244 °C

Öngyulladás hőmérséklet

Adatok nem állnak rendelkezésre.

Bomlási hőmérséklet

Adatok nem állnak rendelkezésre.

Tűzveszélyesség (szilárd, gázhalmazállapot)

Adatok nem állnak rendelkezésre.

Gőznyomás

Adatok nem állnak rendelkezésre.

Relatív gőznyomás 20 °C-on

Adatok nem állnak rendelkezésre.

Relatív sűrűség	Adatok nem állnak rendelkezésre.
Sűrűség	1 - 1,01 g/cm ³
Oldékonyság	Oldhatatlan.
Log Pow	Adatok nem állnak rendelkezésre.
Viszkozitás, kinematikus	9,5 mm ² /s - 20,01 mm ² /s @100°C 45 mm ² /s - 100,1 mm ² /s @40°C
Viszkozitás, dinamikus	Adatok nem állnak rendelkezésre.
Robbanásveszélyes tulajdonságok	Adatok nem állnak rendelkezésre.
Oxidáló tulajdonságok	Adatok nem állnak rendelkezésre.
Robbanási határértékek	Adatok nem állnak rendelkezésre.

9.2. Egyéb információk

VOC (EU)	Nem alkalmazható.
----------	-------------------

10. 10. SZAKASZ: Stabilitás és reakciókészség

10.1. Reakciókészség	A termék a normális használati-, tárolási- és szállítási körülmények között stabil, és nem reakcióképes.
10.2. Kémiai stabilitás	Normál használat mellett stabil.
10.3. A veszélyes reakciók lehetősége	Szokványos felhasználási körülmények között veszélyes reakciók nem ismertek.
10.4. Kerülendő körülmények	Kiegészítő információ nem áll rendelkezésre.
10.5. Nem összeférhető anyagok	Erős oxidálószer. Erős savak.
10.6. Veszélyes bomlástermékek	A termék elbomlásakor irritáló és/vagy mérgező füst és gázok szabadulhatnak fel. Szén-oxidok (CO, CO ₂). Foszfor-oxidok.

11. 11. SZAKASZ: Toxikológiai információk

11.1. A toxikológiai hatásokra vonatkozó információ

Akut toxicitás	Nincs osztályozva
Bőrkorrózió/bőrirritáció	Nincs osztályozva
Súlyos szemkárosodás/szemirritáció	Nincs osztályozva
Légzőszervi vagy bőrszenzibilizáció	Nincs osztályozva
Csírasejt-mutagenitás	Nincs osztályozva
Rákkeltő hatás	Nincs osztályozva
Reprodukciós toxicitás	Nincs osztályozva
Egyetlen expozíció utáni célszervi toxicitás (STOT)	Nincs osztályozva
Ismétlődő expozíció utáni célszervi toxicitás (STOT)	Nincs osztályozva
Aspirációs veszély	Nincs osztályozva

12. 12. SZAKASZ: Ökológiai információk

12.1. Toxicitás

Ökológia - általános Ártalmas a vízi élővilágra, hosszan tartó károsodást okoz.

Akut akvatikus toxicitás

Anyag / Termék	Táplálkozási szinten	Faj	Típus	Érték	Időtartam	Megjegyzés
Tris(methylphenyl)	Hal	Oncorhync	LC50	0.21 -	96 hours	

phosphate (1330-78-5)		hus mykiss (Szivárványos pisztráng)		0.32 mg/l,	
2,6-di-tert-butyl-p-cresol (128-37-0)	rákfélék	Daphnia magna	EC50	0.48 mg/l	48 hours
	Hal	Danio rerio	LC0	> 0.5 mg/l	96 hours

12.2. Perzisztencia és lebonthatóság

Kiegészítő információ nem áll rendelkezésre.

12.3. Bioakkumulációs képesség

Tris(methylphenyl) phosphate (1330-78-5)

Log Kow	5,11
---------	------

12.4. A talajban való mobilitás

Kiegészítő információ nem áll rendelkezésre.

12.5. A PBT- és a vPvB-értékelés eredményei

Waeco Daphne Hermetic Oil PS-F, Waeco Daphne Hermetic Oil PR

Ez az anyag/keverék nem elégti ki a REACH-rendelet XIII. mellékletének PBT-kritériumait.

Ez az anyag/keverék nem elégti ki a REACH-rendelet XIII. mellékletének vPvB-kritériumait.

12.6. Egyéb káros hatások

Egyéb káros hatások

Ettől a összetevő nem várható egyéb nemkívánatos környezeti hatás (pl. ózonpusztítása, potenciális fotokémiai ózontképzés, potenciális üvegház hatás).

13. 13. SZAKASZ: Ártalmatlanítási szempontok

13.1. Hulladékkezelési módszerek

Regionális jogszabályok (hulladék)

Megfelelően kell megsemmisíteni a helyi előírásoknak.

Hulladékkezelési módszerek

Szedje össze és használja fel újból, vagy engedélyezett hulladékként helyezze el lezárt tartályokban. Az anyag ne kerüljön a lefolyókba illetve vízforrásokba. Nem szabad elszennyezni az álló- vagy folyóvizet vegyszerekkel vagy a használt csomagolóanyaggal. A tartalmat/edényzetet az engedéllyel rendelkező begyűjtő utasításainak megfelelően kell hulladékba dobni.

Termék/Csomagolás ártalmatlanítási javaslatok

Mivel a kiürített konténerben visszamaradhatnak maradványok a termékből, kövesse a címke figyelmeztetéseit a konténer kiürítése után is. Az üres edényzetet a helyi előírásoknak megfelelően újrahasznosítják, újrahasználik vagy ártalmatlanítják.

Kiegészítő adatok

Az összes érvényben lévő rendszabály figyelembevételével semmisítse meg az anyagot.

Európai hulladék katalógus kód (EWC)

13 02 08*

egyéb motor-, hajtómű- és kenőolaj

15 01 10*

veszélyes anyagokat maradákként tartalmazó vagy azokkal szennyezett csomagolási hulladék

14. 14. SZAKASZ: Szállításra vonatkozó információk

ADR / RID / IMDG / IATA / ADN szerint

14.1. UN-szám

UN-szám (ADR)

Nem alkalmazható.

UN-szám (IMDG)

Nem alkalmazható.

UN-szám (IATA)

Nem alkalmazható.

UN-szám (ADN)

Nem alkalmazható.

UN-szám (RID)

Nem alkalmazható.

14.2. Az ENSZ szerinti megfelelő szállítási megnevezés

Helyes szállítási megnevezés (ADR)	Nem alkalmazható.
Helyes szállítási megnevezés (IMDG)	Nem alkalmazható.
Küldemény pontos megnevezése / leírás (IATA)	Nem alkalmazható.
Helyes szállítási megnevezés (ADN)	Nem alkalmazható.
Helyes szállítási megnevezés (RID)	Nem alkalmazható.

14.3. Szállítási veszélyességi osztály(ok)

ADR

Szállítási veszélyességi osztály(ok) (ADR) Nem alkalmazható.

IMDG

Szállítási veszélyességi osztály(ok) (IMDG) Nem alkalmazható.

IATA

Szállítási veszélyességi osztály(ok) (IATA) Nem alkalmazható.

ADN

Szállítási veszélyességi osztály(ok) (ADN) Nem alkalmazható.

RID

Szállítási veszélyességi osztály(ok) (RID) Nem alkalmazható.

14.4. Csomagolási csoport

Csomagolási csoport (ADR)	Nem alkalmazható.
Csomagolási csoport (IMDG)	Nem alkalmazható.
Csomagolási csoport (IATA)	Nem alkalmazható.
Csomagolási csoport (ADN)	Nem alkalmazható.
Csomagolási csoport (RID)	Nem alkalmazható.

14.5. Környezeti veszélyek

Környezetre veszélyes	Nem
Tengeri szennyező anyag	Nem
Egyéb információk	További információk nem állnak rendelkezésre.

14.6. A felhasználót érintő különleges óvintézkedések

Szárazföldön történő szállítás

Nem alkalmazható.

Tengeri úton történő szállítás

Nem alkalmazható.

Légi úton történő szállítás

Nem alkalmazható.

Belföldi folyami szállítás

Nem alkalmazható.

Vasúti szállítás

Nem alkalmazható.

14.7. A MARPOL-egyezmény II. melléklete és az IBC szabályzat szerinti ömlesztett szállítás

Nem alkalmazható.

15. 15. SZAKASZ: Szabályozással kapcsolatos információk

15.1. Az adott anyaggal vagy keverékkel kapcsolatos biztonsági, egészségügyi és környezetvédelmi előírások/jogszabályok

EU-előírások

Nem tartalmaz a REACHI XVII melléklete szerint korlátozás alá eső anyagot

Nem tartalmaz REACH jelölt anyagot

Nem tartalmaz a REACH XIV mellékletében felsorolt egyetlen anyagot sem

VOC (EU) Nem alkalmazható.

Nemzeti előírások

Kiegészítő információ nem áll rendelkezésre.

15.2. Kémiai biztonsági értékelés

Kiegészítő információ nem áll rendelkezésre.

16. 16. SZAKASZ: Egyéb információk

Utalások változásra

Nincs.

Rövidítések és betűszavak

ADN	Veszélyes áruk nemzetközi belvízi szállításáról szóló európai megállapodás.
ADR	Veszélyes áruk nemzetközi közúti szállításáról szóló európai megállapodás.
CLP	Osztályozásról, Címkézéssel és Csomagolásról szóló rendelet; 1272/2008/EK rendelet.
IATA	Nemzetközi Légi Szállítási Szövetség.
IMDG	Veszélyes áruk tengeri szállításának nemzetközi szabályzata.
PBT	Perzisztens, bioakkumulatív, mérgező .
REACH	A vegyi anyagok regisztrálásáról, értékeléséről, engedélyezéséről és korlátozásáról szóló 1907/2006/EK rendelet.
RID	A Veszélyes Áruk Nemzetközi Vasúti Fuvarozásáról szóló Szabályzat.
SDS	Biztonsági adatlap.
vPvB	Nagyon perzisztens és nagyon bioakkumulatív.
DNEL	Származtatott hatásmentes szint.
PNEC	Becsült hatásmentes koncentráció(k).
OEL	Occupational Exposure Limit.

Adatforrások AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS 1272/2008/EK RENDELETE (2008. december 16.) az anyagok és keverékek osztályozásáról, címkézéséről és csomagolásáról, a 67/548/EGK és az 1999/45/EK irányelv módosításáról és hatályon kívül helyezéséről, valamint az 1907/2006/EK rendelet módosításáról..

Betanítási útmutatások A termék rendeltetésszerű használata a csomagoláson látható utasítások szerinti használatot jelent.

A H és az EUH mondatok teljes szövege

Aquatic Acute 1	Akut vízi toxicitási veszély Kategória 1.
Aquatic Chronic 1	Hosszú távú vízi toxicitási veszély Kategória 1.
Aquatic Chronic 3	Hosszú távú vízi toxicitási veszély Kategória 3.
Repr. 2	Reprodukciós toxicitás Kategória 2.
Skin Sens. 1	Bőrszenzibilizáció, 1. kategória.
H317	Allergiás bőrreakciót válthat ki.
H361	Feltehetően károsítja a termékenységet vagy a születendő gyermeket.

H400	Nagyon mérgező a vízi élővilágra.
H410	Nagyon mérgező a vízi élővilágra, hosszan tartó károsodást okoz.
H412	Ártalmas a vízi élővilágra, hosszan tartó károsodást okoz.
EUH205	Epoxid tartalmú vegyületeket tartalmaz. Allergiás reakciót válthat ki.
EUH208	-t tartalmaz. Allergiás reakciót válthat ki.

A keverékek osztályozása és alkalmazott eljárás a keverékek osztályozásánál az (EK) 1272/2008 [CLP] rendeletnek megfelelően

Aquatic Chronic 3	H412	Számítási módszer
-------------------	------	-------------------

A fenti tájékoztatás kizárólag a termék biztonsági követelményeit taglalja, jelenlegi ismereteink alapján. A tájékoztatás célja, hogy tanácsot adon Önnek ebben a biztonsági adatlapban megnevezett termék biztonságos kezelése, tárolása, feldolgozása, szállítása és ártalmatlanítása tekintetében. Az információt nem lehet átvinni egyéb termékekre. A termék elegyítése esetén egyéb termékekkel vagy feldolgozás esetén, a biztonsági adatlapon szereplő információk nem okvetlenül érvényesek az új anyag vonatkozásában.